

‘Afwezigheid van gevoel kun je voelen’

Rutger Molenkamp speelde saxofoon op zo'n beetje alle podia van Nederland. Toen raakten zijn vingers gevoelloos. Hij kreeg een aanval van MS en kon nauwelijks nog 'Vader Jacob' spelen. Toch bracht de ziekte hem niet alleen maar narigheid. 'Ik leerde dat die saxofoon voor mij vooral een middel om te communiceren was. Op het podium was mijn verlegenheid weg. Wat ik vroeger niet durfde, praten voor publiek, durf ik nu wel.'

➔ **PAGINA 18**

‘Heel gek, maar de afwezigheid van gevoel kun je voelen’

Rutger Molenkamp speelde saxofoon op zo'n beetje alle podia van Nederland. Toen raakten zijn vingers gevoelloos. ‘Ik heb geleerd dat het niet gaat om het instrument, maar om degene die het bespeelt.’

Tegenslag

In Tegenslag vertellen ondernemers, bestuurders, politici en kunstenaars over de dieptepunten in hun loopbaan. En hoe zij die te boven kwamen.

Rutger Molenkamp schat dat zijn lichaam nu voor 30% hersteld is van een verwoestende aanval van MS.

FOTO'S: MARK HORN VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

Rutger Molenkamp was met vrienden op vakantie in IJsland, toen hij wakker werd met een piepklein gevoelloos puntje op zijn linkerwijsvinger. ‘Heel gek, maar de afwezigheid van gevoel kun je voelen.’

Het zal de kou wel zijn, dacht hij, en zei er verder niets over. In de dagen erna werd dat kleine puntje steeds een beetje groter. Zijn hele vinger-topje raakte gevoelloos. Toen zijn vinger en alle andere, ook die van zijn andere hand. Binnen drie dagen kon hij zijn beide armen tot aan de schouders niet meer voelen.

Molenkamp realiseerde zich direct dat het een aanval van multiple sclerose (MS) moest zijn. Een jaar daarvoor had hij er ook een gehad, zijn eerste, maar toen was de gevoelloosheid in zijn benen en voeten langzaam weer weggeëbd. Zou zijn lichaam nu wéér herstellen? ‘Toen ik eindelijk hardop aan mijn vrienden durfde te vertellen wat er gaande was, werd dat gruwelijke scenario werkelijkheid. De dagen daarna heb ik verslagen achter in die fourwheeldrive gezeten. Ik zag zowel IJsland als mijn leven aan mij voorbijtrekken.’

Terug in Nederland pakte hij zijn saxofoon weer op. ‘Het deed ontzettend veel pijn aan mijn handen om dat apparaat vast te houden, terwijl

‘Ik was doodmoe, kon nauwelijks lopen, geen muziek maken en had overal pijn’

ik tegelijkertijd nauwelijks voelde wát ik voelde.’ Toch ging hij er op dat moment nog niet van uit dat zijn carrière als saxofonist ten einde zou zijn. ‘Ik moest gewoon geduld hebben. Het herstel zou vanzelf komen.’

Maar de pijn bleef. Na die eerste aanval was hij tegen de klippen op blijven doorwerken, lesgeven en optreden. Nu lag hij meteen in de touwen. ‘Ik was doodmoe, kon nauwelijks lopen, geen muziek maken en had overal pijn. Ik keerde me helemaal in mezelf.’ Zijn wereld was ingestort en daar wilde hij niemand bij hebben. Toen zijn vriendin in huilen uitbarstte, reageerde hij vol onbegrip: ‘Jij moet niet huilen, ik moet huilen’. Hij was onbereikbaar. Er was niets meer, alleen nog maar wanhoop.

Pas na een half jaar drong het tot hem door: slechter dan dit wordt het niet. Alles wat waardevol is, ben ik kwijt, maar ik ben er nog. Ik ga niet dood. ‘Daarna kon ik opstaan en heb mijn eerste, heel kleine stapje gezet. En daarna nog een. En nog een.’

VADER JACOB

Een van die stappen was pianospelen. ‘Daarbij kon ik de pijn accepteren. De klanken die ik ondanks alles tevoorschijn kon toveren, maakten veel goed.’ Een logische volgende stap was daarom om toch de saxofoon weer op te pakken. Na heel hard oefenen kon hij ‘Vader Jacob’ spelen, al was het niet foutloos. ‘Ik kan niet lang achter elkaar spelen, maar ik kan wel drie noten spelen. En vijf minuten later weer drie noten. Live optreden zit er daarom niet meer in, maar ik kan het wel opnemen. Dankzij de huidige digitale techniek kan ik daar een muziekstuk van samplen.’

Meer dan tien jaar werkte Rutger Molenkamp samen met Jeroen Zijlstra in de band Zijlstra. Samen creëerden ze een eigen genre: de maritieme kleinkunstjazz. De band combineert zeemansliedjes met jazz en treedt op in theaters. Jip Golsteijn, destijds de toonaangevende popjournalist bij De Telegraaf, noemde hun eerste album *Olie & Rook* in 1999 het beste Nederlandstalige album in tijden.

‘Jeroen en ik hadden onmiddellijk een klik. Ik heb een degelijke muziekopleiding gehad en kende de theorie en de techniek, en Jeroen kwam met teksten en ideeën. Samen gaven we die vorm in liedjes.’

Toen hij niet meer mee kon spelen, zat Molenkamp vaak in de zaal als de band optrad en dan liep hij in de pauze soms naar de kleedkamer om aanwijzingen te geven. Tijdens opnames was hij ook in de studio, maar dan aan de andere kant van het glas. ‘Als vanzelf gleeed ik in een andere rol; ik werd muziekregisseur. Niet de sax, maar de band werd mijn instrument.’

In de samenwerking met Jeroen Zijlstra werden de rollen omgedraaid. Molenkamp levert nu de ideeën aan, Zijlstra maakt er songteksten van en samen zetten ze die op muziek. Daarvoor maakt Molenkamp gebruik van flarden en fragmenten die hij heeft geschreven in de periode dat hij ‘in de touwen’ lag. Dat waren vaak wanhopige pogingen die hij toen niet kon afmaken.

Molenkamp schat dat zijn lichaam sinds die verwoestende aanval voor zo'n dertig procent hersteld is. Maar vooral mentaal gaat het een stuk beter met hem. Sinds een jaar is hij bezig de fragmenten materiaal weer te beluisteren en het lukt hem nu wel die stukken af te maken. Dat is voor hem zowel muzikaal als therapeutisch een boeiend traject.

‘SAXOFOON WAS MIJN STEM’

‘Ik leerde dat die sax voor mij vooral een middel was. Vroeger was ik heel verlegen, maar zodra ik met mijn saxofoon op het podium stond, was dat weg. Het instrument was mijn stem. Maar wat ik vroeger niet durfde, namelijk praten voor publiek, durf ik nu wel. Daar heb ik de saxofoon niet meer voor nodig. Ik heb geleerd dat het niet om het instrument gaat, maar om de persoon die hem bespeelt.’

Als Molenkamp een idee heeft voor een liedje gaat hij naar Zijlstra en samen maken ze er iets moois van. Ze hebben plannen voor een theatervoorstelling, maar of die er komt zien ze wel. Er is geen haast. Vroeger was Rutger Molenkamp erg bezig met de techniek van zijn instrument, maar inmiddels weet hij dat hij in de eerste plaats verhalen wil vertellen. En dat kan met alle middelen die hij tot zijn beschikking heeft.

Linda Huijsmans is medewerker van Het Financieele Dagblad

Cv

- **1967** Geboren in Amsterdam
- **1993** Studeert af aan het conservatorium van Amsterdam
- **1998** Wordt fulltime professioneel saxofonist
- **1999** Eerste plaat met Jeroen Zijlstra *Olie & Rook*
- **2007** Krijgt diagnose MS
- **2008** Grote MS-aanval die zijn handen en vingers aantast
- **2012-2013** Docent muziektheorie, conservatorium Utrecht
- **2014-heden** Actief als componist, arrangeur en producer